НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 52-654-04-29
Дата 05 / 06 2026 г.

13 06

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
52-РОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал.1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, правим следните изменения и допълнения в Общия законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, сигнатура № 52-653-123-6:

1. В **§ 1** да се направят следните изменения и допълнения:
а) В чл. 16, ал. 2 думите " е постоянно действащ орган" и запетаята след тях се заличават.
б) Създават се нови ал. 5 и 6:

"(5) Изборните членове на Висшия съдебен съвет запазват своя статут на съдии, прокурори или следователи.

(6) Съдийската колегия и прокурорската колегия определят степента на натовареност на съдията, прокурора или следователя, който е избран член на съответната колегия на Висшия съдебен съвет."

в) Досегашната ал. 5 става ал. 7.

Мотиви:

Статутът на съдиите е правно регламентиран в глава девета на Закона за съдебната власт – чл. 160 – чл. 237 ЗСВ. Съществените елементи от статута на съдията включват правилата уреждащи назначаването и освобождаването; несъвместимостта; атестиране и несменяемост; дисциплинарната отговорност (глава 16, раздел I, чл. 307 – чл. 328 ЗСВ).

Същината на съдийския статут е свързан с обстоятелството, че основната функция на съдията е да осъществява правораздаването по граждански, търговски, наказателни и административни дела – чл. 119, ал. 1 от Конституцията. Основно задължение на съдията е

да решава разпределените му дела в определения срок – чл. 210, т. 1 от Закона за съдебната власт.

Съдържанието на правоотношенията на съдии, прокурори и следователи с изпълнението на техните функции при упражняване на съдебната власт. Съдебната власт е държавна власт. Възникването, съдържанието и прекратяването на тези правоотношения, опосредява упражняването от съдиите, прокурорите и следователите на съдебната власт. Нейната същност като държавна власт и нейното осъществяване, е обект на тези правоотношения. Същността на съдебната власт като държавна власт в най-обобщен вид е уредена в Глава шеста от Конституцията. Тя се състои в защита на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Тази защита се изразява както в опазването им от накърняване, така и в защита, когато техните права и законни интереси са засегнати и увредени. Защитата им се осъществява от специфични за съдебната власт функции и правомощия, осъществявани от правосъдието и по един уникален ред, като се спазват нарочни съдопроизводствени (процесуални) правила: равенство и състезателност на страните, процесуална защита, установяване на истината (чл. 121 от Конституцията).

Според Решение № 10/2011/15.11.2011 г. на Конституционния съд по к.д. № 6/2011 г., Висшият съдебен съвет пряко обслужва функционирането на съдебната система, а не я ръководи, каквато е например ролята на Министерския съвет в изпълнителната власт. В този смисъл, ВСС няма правораздавателна компетентност и не може да се намесва в дейността на съдиите при осъществяване на правосъдието. ВСС е органът за кадрово обезпечаване на съдебната система с цел осигуряване нейната независимост.

При тези съображения считаме, че изборните членове на ВСС е нужно да запазват статута си на съдии следва да осъществяват основното си задължение, а именно да правораздават. Административните функции, които те изпълняват като членове на кадровия орган очевидно нямат правораздавателен характер. Запазването на статута на съдии е несъвместимо с преустановяването на разглеждане на дела.

Резонно е, при запазване на съдийския си статут, изборните членове на ВСС да разглеждат дела при намалена натовареност, както предвижда и предложената от Министерство на правосъдието редакция на чл. 23, ал. 2 от ЗСВ.

Наред с правните аргументи за това изборните членове на ВСС да продължат да разглеждат и решават дела, съществуват и редица съображения от практическо естество. Отдавна е известно, че голяма част от съдиите не са мотивирани да се кандидатират за изборни членове на ВСС поради нежеланието да се откъснат за дълъг период от време от пряката си работа, свързана с разглеждане на делата. Откъсването от работа има за последица и отчуждаването им от текущите проблеми в съдилищата, загуба на комуникация с колегите им съдии.

Освен това, организацията на работата във ВСС, наличието на компетентна администрация, съвременните средства за отдалечена и електронна комуникация, улесняват в значителна степен дейността на изборните членове на ВСС и те ще могат да съвместяват работата си в съдилищата и в кадровия орган на съдебната власт.

2. В **§ 2** да се направят следните изменения и допълнения:

а) Създава се нова ал. 2:

„(2) За член на Висшия съдебен съвет не може да бъде избирано лице с установена принадлежност към органите по чл.1 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия."

б) Предложената нова ал. 2 да стане ал. 3.

3. В **§ 3** да се направи следното допълнение:

Да се създаде нова т. 13:

"13. е лице, което през последната една година е било нещатен сътрудник или лице, оказващо съдействие по смисъла на съответния специален закон на Държавната агенция "Национална сигурност", Министерство на вътрешните работи, Държавна агенция "Технически операции", Държавна агенция "Разузнаване" и Служба "Военно разузнаване".

Мотиви по т. 2 и 3:

Предлаганите изменения целят укрепване на независимостта на съдебната власт чрез въвеждане на допълнителни гаранции относно състава на Висшия съдебен съвет като орган, осъществяващ кадровото управление на системата на съдебната власт.

1) По отношение на лицата с установена принадлежност към органите на бившата Държавна сигурност, предложението изхожда от разбирането, че участието в структури на тоталитарната държава, осъществявали политически контрол върху правосъдието, репресивна дейност и системно ограничаване на основни права и свободи, е обстоятелство, което следва да бъде отчитано при преценката за моралните и професионалните качества на лицата, призвани да участват в управлението на независимата съдебна власт. Висшият съдебен съвет не е обикновен административен орган, а конституционен гарант за независимостта на съдебната власт, поради което към неговите членове следва да бъдат поставяни завишени изисквания за обществено доверие, почтеност и институционална независимост.

2) По отношение на действащите служби за сигурност, предлаганите ограничения не са основани на морална или политическа оценка на дейността на тези органи, които

изпълняват легитимни функции по защита на националната сигурност и конституционния ред. Предложенията се основават на принципа на разделение на властите по чл. 8 от Конституцията и необходимостта от институционална дистанция между органите на изпълнителната власт, осъществяващи оперативна, разузнавателна и контраразузнавателна дейност, и органа, който определя кадровата политика на съдебната власт.

Службите за сигурност са изградени върху принципите на йерархичност, оперативна подчиненост, конфиденциалност и използване на специални способи за събиране на информация, включително чрез нещатни и секретни сътрудници. Поради това съществува повишен риск от възникване на скрити зависимости, неформални канали за влияние и непрозрачни отношения на лоялност, несъвместими с независимия характер на Висшия съдебен съвет. Този риск е особено чувствителен именно по отношение на органа, който назначава, повишава, премества и освобождава магистрати и по този начин формира кадровата среда в съдебната система.

Предлаганите ограничения не представляват санкция или форма на професионална дискриминация, а превантивна гаранция за институционалната независимост на съдебната власт и за общественото доверие в нейната автономност от изпълнителната власт и от структури, функциониращи при режим на оперативна секретност и конспиративност.

4. В § 4 (Вариант 1) се правят следните изменения:

а) В т. 3 по отношение на ал. 5 се създава т. 3:

"3. декларация за следните обстоятелства:

а) собственост на недвижими имоти извън Република България;

б) участия в собствеността на търговски дружества извън Република България, надвишаващи 5% от капитала;

в) членства в затворени, тайни и/или неформални организации и общества, със силна вътрешна лоялност между членовете, строга йерархична структура, използващи тайни ритуали и символи (ложи, ордени, братства и др.)."

б) Създава се ал. 8:

"(8) За неверни данни в представена декларация по ал. 6 декларatорът носи наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс."

5. В § 4 (Вариант 2) се правят следните изменения и допълнения:

а) в т. 3 се правят следните изменения и допълнения:

аа) добавя се нова т. 3:

"3. декларация за отсъствие на обстоятелствата по чл. 18, ал. 1, т. 13"

аб) новата то. 3 по вносител става т. 4.

б) Създава се ал. 10:

"(10) За неверни данни в представена декларация по ал. 6 декларatорът носи наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс."

6. Създават се § 4а и § 4б:
"§ 4а. В чл. 19а се правят следните изменения и допълнения:
1. създава се нови ал. 4:
(4) В 7-дневен срок след заседанието на комисията, на което се провежда изслушването, вносителите на предложенията за кандидати имат право да ги оттеглят"
2. Настоящите ал. 4-5 стават съответно ал. 6-7.

§ 4б. Създава се чл. 19в:
Чл. 19в. Когато след проведеното гласуване в Народното събрание не са избрани всички членове на Висшия съдебен съвет, в двуседмичен срок Народното събрание стартира нова процедура за избор на оставащите членове."

7. В § 5 (Вариант 2) се създава ал. 11:
"(11) Когато е изминала повече от 1 година от изтичането на мандата на изборните членове на Висшия съдебен съвет, до встъпването на новоизбраните членове, пленумът на Висшия съдебен съвет, съответно съдийската и прокурорската колегия, извършват промени в информационните системи, за които са възложител, след съгласуване с министъра на правосъдието и министъра на иновациите и дигиталната трансформация"

Мотиви: Висшият съдебен съвет с изтекъл мандат следва да координира технически промени по информационните системи с ресорните министерства преди да ги осъществява. Това е по-слабо ограничение от пълната забрана, тъй като промени по информационните системи се налагат често, но представлява гаранция срещу злоупотреби.

8. Създава се **§ 5а**
"**§ 5а.** В чл. 29б се създава ал. 4:
"(4) Висшият съдебен съвет определя условията и реда за видеонаблюдението в реално време и видеозаснемане след обявяване края на изборния ден в секционните избирателни комисии при преброяването на гласовете и съставянето на протокола."

Мотиви: Въвеждане на видеонаблюдение по аналогия с Изборния кодекс.

9. В § 8, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:
а) в т. 1 думите "петима" се заменят с думите "четирима".
б) в т. 3 думите "трима" се заменят с думите "двама".
в) създава се т. 4:
"4. за двама от инспекторите се изискват най-малко 10 години в областта на одита и имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";"

10. В § 9 (Вариант 1) се правят следните изменения:

а) В ал. 4 се създава т. 3:
"3. декларация за следните обстоятелства:
а) собственост на недвижими имоти извън Република България;
б) участия в собствеността на търговски дружества извън Република България, надвишаващи 5% от капитала;
в) членства в затворени, тайни и/или неформални организации и общества, със силна вътрешна лоялност между членовете, строга йерархична структура, използващи тайни ритуали и символи (ложи, ордени, братства и др.)."
б) Създава се ал. 10:
"(10) За неверни данни в представена декларация по ал. 4 декларatорът носи наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс."

11. Създават се § 9а и § 9б:
§ 9а. В чл. 45 се правят следните изменения и допълнения:
1. създава се нови ал. 5:
"(5) В 7-дневен срок след заседанието на комисията, на което се провежда изслушването, вносителите на предложенията за кандидати имат право да ги оттеглят"
2. Настоящите ал. 5-6 стават съответно ал. 7-8.

§ 9б. Създава се чл. 46а:
"Чл. 46а. Когато след проведеното гласуване в Народното събрание не са избрани всички членове на Инспектората към Висшия съдебен съвет или не е избран главен инспектор, в двуседмичен срок Народното събрание стартира нова процедура за избор на оставащите инспектори или на главен инспектор."

12. Създава се § 13б:
§ 13а. В чл. 310 се правят следните изменения и допълнения:
1. В ал. 1 думите "6 месеца" се заменят с думите "1 година".
2. В ал. 5 се създава т. 3:
"3. от постъпването на предложението за образуване на дисциплинарно производство, за не повече от 6 месеца"

Мотиви: Твърде кратките давностни срокове за дисциплинарни производства позволяват заобикалянето на дисциплинарните наказания с процедурни похвати. Ограничават се и способите за забавяне на дисциплинарното производство с цел изтичане на давностните срокове.

13. В § 24 се създава ал. 3:
"(3) Министърът на правосъдието съвместно с министъра на иновациите и

дигиталната трансформация и Висшия съдебен съвет удостоверяват съответствието на системата за електронно дистанционно гласуване с изискванията по ал. 2 по методика, утвърдена от министъра на правосъдието, министъра на иновациите и дигиталната трансформация и Висшия съдебен съвет."

Мотиви: Въвежда се процес по удостоверяване на съответствието на системата за гласуване с изискванията на закона, сходен с този за удостоверяване на системата за машинно гласуване по Изборния кодекс, с цел максимална обективност и проследимост.

Вносители:

Надежда Йорданова

Атанас Славов

Богдан Богданов

Орлин Иванов

Любен Иванов